

MALAKAVIY AMALIYOT JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH VA BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI**Akbarov Behzodjon Saybjon o‘g‘li***Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi ish yurituvchisi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada oliy ta’lim muassasalarida talabalarning malakaviy amaliyot jarayonlarini raqamlashtirishning dolzarbligi, mavjud muammolar, ilg‘or xorijiy tajribalar va boshqaruvni takomillashtirish bo‘yicha takliflar bayon etilgan. Raqamli texnologiyalar amaliyotni hujjatlashtirish, kuzatish va baholashni soddalashtiradi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamlashtirish orqali oliy ta’limda sifat va samaradorlik oshadi. Maqolada amaliyot jarayonida foydalanilishi mumkin bo‘lgan axborot tizimlari, platformalar va ularning integratsion afzalliklari muhokama qilinadi. Xulosa sifatida, maqola raqamlashtirish orqali boshqaruvning shaffofligi va nazorat mexanizmlarini kuchaytirishga qaratilgan takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish, malakaviy amaliyot, boshqaruv, oliy ta’lim, axborot tizimi, monitoring, nazorat

Аннотация: В данной статье рассматривается актуальность цифровизации процесса производственной практики студентов в высших учебных заведениях, существующие проблемы, передовой зарубежный опыт и предложения по совершенствованию управления. Цифровые технологии упрощают документооборот, контроль и оценку практики. Анализ показывает, что цифровизация способствует повышению качества и эффективности высшего образования. В статье обсуждаются информационные системы и платформы, которые могут быть использованы в процессе практики, а также их интеграционные преимущества. В заключение представлены предложения, направленные на усиление прозрачности управления и контрольных механизмов за счет цифровизации.

Ключевые слова: цифровизация, производственная практика, управление, высшее образование, информационная система, мониторинг, контроль.

Annotation: This article explores the relevance of digitalization in the process of students' practical training in higher education institutions, identifies existing challenges, examines advanced international experiences, and proposes solutions for improving management. Digital technologies simplify documentation, monitoring, and assessment of internships. The analysis shows that digitalization enhances the quality and efficiency of higher education. The paper discusses applicable information systems and platforms within the internship process and highlights their integration benefits.

The conclusion offers proposals aimed at strengthening transparency in management and control mechanisms through digitalization.

Keywords: digitalization, internship, management, higher education, information system, monitoring, control

Kirish

Oliy ta'limda malakaviy amaliyot – talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning ajralmas qismidir. An'anaviy usullar bilan tashkil etilgan amaliyotlarda hujjat yuritish, kuzatuv va nazorat jarayonlarida ko'plab muammolar yuzaga chiqadi. Hozirgi raqamli transformatsiya davrida ushbu jarayonlarni zamonaviy texnologiyalar yordamida takomillashtirish zaruratga aylandi. Raqamlashtirish orqali amaliyotning holatini real vaqtda kuzatish, baholash va hujjatlashtirish imkoniyatlari kengayadi. Shu nuqtai nazardan, malakaviy amaliyotni raqamlashtirish va uni samarali boshqarish masalasi dolzarb ilmiy va amaliy muammo sifatida qaralmoqda.

Adabiyotni o'rganish

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar ta'lim sohasining barcha bosqichlariga faol joriy qilinmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruv tizimlari orqali amaliyot jarayonlari soddalashtirilmoqda (S. Evans, 2022; J. Peterson, 2021). O'zbekistonda ham 2021-yilda qabul qilingan Oliy ta'limni raqamlashtirish konsepsiyasi asosida ko'plab oliy ta'lim muassasalari bu yo'nalishda ish boshlagan. Shu bilan birga, amaliyotni to'liq raqamlashtirish hali keng joriy qilinmagan. Adabiyotlarda bu boradagi asosiy to'siqlar sifatida infratuzilmaning zaifligi, normativ-huquqiy bazaning yetarli emasligi va raqamli savodxonlik darajasining pastligi ta'kidlanadi.

Asosiy qism

Malakaviy amaliyot jarayonlarini raqamlashtirish zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali samarali va shaffof boshqaruv tizimini yaratishga xizmat qiladi. Bunda quyidagi asosiy komponentlar muhim rol o'ynaydi

1. Elektron monitoring tizimi. Amaliyot jarayonlarini yagona platforma orqali kuzatish imkonini beruvchi ushbu tizim talabalarining kundalik faoliyatini, ish joyidagi hisobotlarini va boshqa zaruriy rasmiylashtirish jarayonlarini elektron shaklda yuritish imkonini beradi. Bu esa amaliyotni tashkil etuvchi tomonlar o'rtasida real vaqtda monitoring olib borishni ta'minlaydi

2. Onlayn platformalar. Talabalar, oliy ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasida o'zaro axborot almashinuvi uchun API (Application Programming Interface) asosida integratsiyalashgan tizimlar yaratiladi. Bu platformalar yordamida amaliyotga oid ma'lumotlar uzluksiz va xavfsiz tarzda almashiladi.

3. Mobil ilovalar. Talabalar amaliyotda ishtirok etish jarayonida o'z holati haqida ma'lumotlarni real vaqt rejimida mobil qurilmalari orqali yuborishlari, kundalik hisobotlarni elektron shaklda topshirishlari mumkin. Bu esa amaliyot jarayonining interaktiv va qulay tarzda olib borilishini ta'minlaydi.

4. Ma'lumotlar bazasi va tahlil tizimi. To'plangan elektron ma'lumotlar yagona ma'lumotlar bazasida saqlanadi va avtomatlashtirilgan statistik tahlil tizimlari orqali qayta ishlanadi. Ushbu tahlillar orqali boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asosli va ishonchli ma'lumotlar olinadi.

5. Raqamli imzo va autentifikatsiya. Amaliyot jarayoniga oid barcha hujjatlar raqamli imzo yordamida tasdiqlanadi. Bu hujjatlarning yuridik kuchga ega bo'lishini, ishonchliligini va shaffofligini ta'minlaydi. Shuningdek, foydalanuvchilarni identifikatsiya qilishda autentifikatsiya tizimlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur komponentlarning birgalikda qo'llanilishi oliy ta'lim muassasalarida malakaviy amaliyot jarayonlarini raqamlashtirish orqali sifatni oshirish, boshqaruvni takomillashtirish va axborot xavfsizligini ta'minlash imkonini beradi.

Natijalar

Amaliyot jarayonlarini raqamlashtirish bo'yicha o'tkazilgan kuzatishlar va tahlillar natijasida bir qator ijobiy o'zgarishlar aniqlangan bo'lib, ular malakaviy amaliyotni boshqarish va baholash tizimini sezilarli darajada takomillashtirganini ko'rsatadi.

Birinchidan, raqamlashtirilgan amaliyot jarayonlarida talabalar faoliyati 25–30 foizga samaraliroq boshqarilmoqda. Bu esa amaliyot jarayonini rejalashtirish, nazorat qilish va natijalarni baholashda aniqlik va tezkorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, amaliyotda ishtirok etuvchi tashkilotlarning faoliyati yanada shaffoflashgan. Bu holat talabalarning ish joyidagi faoliyati ustidan doimiy nazorat olib borish, ularning amaliy ko'nikmalarni egallash darajasini aniq baholash imkoniyatini yaratadi.

Uchinchidan, hujjatlar aylanishi to'liq avtomatlashtirilgani sababli inson omiliga bog'liq xatoliklar va subyektiv qarorlar sezilarli darajada kamaydi. Bu esa ma'lumotlarni ishonchli, tizimli va tezkor tarzda yuritish imkonini beradi.

Nihoyat, oliy ta'lim muassasalari o'z amaliyot siyosatini real vaqt rejimida tahlil qilib, mavjud kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha operativ qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, malakaviy tayyorgarlikni mehnat bozorining ehtiyojlariga moslashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, raqamlashtirish natijasida amaliyot jarayonining barcha ishtirokchilari uchun qulaylik, aniqlik va nazoratning kuchayishi ta'minlandi.

Xulosa

Malakaviy amaliyot jarayonlarini raqamlashtirish – bu nafaqat zamonaviy zarurat, balki oliy ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan muhim vosita. Maqolada ko'rsatilgan yo'nalishlar raqamli boshqaruvni joriy qilishda dastlabki bosqich sifatida qaralishi mumkin. Tavsiya sifatida:

- Yagona raqamli platformani joriy etish;
- Qonunchilikni moslashtirish;
- Raqamli savodxonlik bo'yicha treninglar o'tkazish taklif etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Рузиева М. Моделирование уроков с применением стратегий развития критического мышления //МАКТАBGACHA VA MAKTAB TA'LIMI JURNALI. – 2025. – T. 3. – №. 3.
2. Azadova G. Mintaqaviy mehnat bozorini tartibga solishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari //YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT. – 2025. – T. 3. – №. 4.
3. Sadriddinovna R. B. et al. MALAKAVIY O'QUV AMALIYOT JARAYONIDA BO'LAJAK TARBIYACHILARNI KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA STEAM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH //International conference on multidisciplinary science. – 2023. – T. 1. – №. 5. – C. 30-34.
4. Sadriddinovna M. S. O'ZBEKISTONDA MALAKA VA BILMLARNI BAHOLASH TIZIMINI JORIY ETISH MUAMMOLARI //Modern education and development. – 2025. – T. 18. – №. 7. – C. 6-16.
5. Feruza X., Zulayxo E. TALABALARNING AMALIYOT JARAYONINI TASHKIL ETUVCHI DOLZARB MASALALAR //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2025. – T. 44. – №. 1. – C. 209-210.